

Condition and Frequency Distribution of Causes of Visual Impairment in People Aged Under 14 Supported by Welfare Organisation in Isfahan Province

Ghasem Norouzi¹, *Mohammad Ashori¹, Shima Ghalamzan², Ali Asqar Kalantari³

Author Address

1. Assistant Professor, Department of Psychology and Education of Children with Special Needs, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran;

2. MSc of Psychology and Education of Children with Special Needs, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran;

3. PhD of Physiotherapy, Organization of Social Welfare of Isfahan, Isfahan, Iran.

*Corresponding Author Address: Department of Psychology and Education of Children with Special Needs, Faculty of Education and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Email: m.ashori@edu.ui.ac.ir

Received: 2018 November 30; Accepted: 2018 December 21

Abstract

Background & Objective: Children with visual impairment and blind are one of the groups of children with special needs, and visual impairment widely recognised as one of the most common disabilities. Visual impairments and blindness play an important role in individual life. Of the particular education categories, we perhaps feel particularly uncomfortable interacting with persons with visual impairment. Visual impairment seems to evoke more awkwardness than most other disabilities. So, we are uncomfortably aware of blindness. Perhaps for the thing, blindness is visible. Blindness is primarily an adult disability. Most estimates indicate that blindness is approximately one-tenth as prevalent in school-age children as in adults. Approximately about 0.04 percent of the population age ranging from 6 to 21 years old as visually impaired and includes those who are blind or who have low vision. This classification is probably an underestimate because many blind children also have other disabilities, and school systems are instructed to report only the primary condition. When considering both children and adults, the most common visual problems are the result of errors of refraction. Refraction refers to the bending of the light rays as they pass through the various structures of the eye. Myopia (near-sightedness), hyperopia (farsightedness), and astigmatism (blurred vision) are examples of refraction errors that affect central visual acuity. Although each can be serious enough to cause significant impairment, wearing glasses or contact lenses usually can bring vision within normal limits. Myopia and hyperopia are the most common impairments or low vision people. The three most common causes of blindness in children are cortical visual impairment (CVI), retinopathy of prematurity (ROP), and optic nerve hypoplasia (ONH). Concerning locus of causation, as a general rule, CVI occurs in the brain, ROP occurs in the eye, and ONH occurs in the nerve cells between the eye and the brain. Many studies have recognised effective factors and cause visual impairments and blindness. The study aimed to investigate the condition and frequency distribution of causes of the visual impairment in people aged under 14 supported by welfare organisation in Isfahan province.

Methods: The present research was a descriptive- analytic type study and by the cross-sectional method. The statistical population of this research consisted of people with a visual impairment aged under 14 supported by welfare organization in Isfahan province in 2017-2018 Academic years. The sample of the present research consist of 527 people with visual impairment participated that selected by all counting sampling method from supported centers of welfare organization in Isfahan province. To data collection was used visual impairment causes comprehensive questionnaire (Ashori, Noruzi, Ghalamzan, Kalantari & Galil-Abkenar, 2018). The obtained data analyzed by using frequency distribution, percent and t-test with the 24th version of SPSS ($p < 0.05$).

Results: The results showed that participant of this research was from under middle socio-economical class. The scores mean and standard deviation of the age of the male participants were ($8/96 \pm 1/73$), and female participants was ($9/27 \pm 1/84$), and results of t-test showed that two groups had no significant difference in age ($p = 0.11$). The most causes of visual impairment were from genetically (38%) and congenital (30%) causes, respectively. Based on impairment location, causes of visual impairment were from muscular disorders (40%), retina disorders (24%), visual nerve disorders (8%), lens disorders (6%), refractive error (6%) and aqueous humor disorders (5%), respectively. Based on name of impairment, causes of visual impairment were from strabismus (23%), nystagmus (10%), optic nerve atrophy and hypoplasia (8%), amblyopia (7%), cataract (6%), astigmatism (6%), glaucoma (5%), retinitis pigments (4%), retinopathy of prematurity (3%), retinal detachment (3%), retinal laceration (3%) and albinism (3%), respectively.

Conclusion: Based on the finding of this research, the most important causes of visual impairment were from genetically and congenital causes, respectively. Based on impairment location, the prevalence of visual impairment was from muscular disorders, retina disorders, visual nerve disorders, lens disorders, refractive error and aqueous humor disorders, respectively. Therefore, pay attention to the effective causes of visual impairments have a crucial role in prevention, early intervention and design of vision 2020 program in Iran.

Keywords: Visual impairment, Blindness, Children, Welfare organisation.

بررسی وضعیت و توزیع فراوانی علل آسیب بینایی در افراد زیر ۱۴ سال تحت پوشش سازمان بهزیستی استان اصفهان

قاسم نوروزی^۱، *محمد عاشوری^۱، شیما قلمزن^۲، علی اصغر کلانتری^۳

توضیحات نویسندگان

۱. استادیار، گروه روان‌شناسی و آموزش کودکان با نیازهای خاص، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛

۲. کارشناس ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان با نیازهای خاص، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران؛

۳. دکتری فیزیوتراپی، سازمان بهزیستی اصفهان، اصفهان، ایران.

*آدرس نویسنده مسئول: اصفهان، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی و آموزش کودکان با نیازهای خاص، کدپستی: ۸۱۷۲۶۷۳۴۴۱

*رایانامه: m.ashori@edu.ui.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷ آذر ۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷ آذر ۳۰

چکیده

هدف: آسیب بینایی نقش مهمی در زندگی دارد. پژوهش‌های بسیاری به شناسایی عوامل مؤثر در آسیب بینایی پرداخته‌اند. هدف پژوهش حاضر، بررسی وضعیت و توزیع فراوانی علل آسیب بینایی در افراد زیر ۱۴ سال تحت پوشش سازمان بهزیستی در استان اصفهان بود.

روش بررسی: پژوهش حاضر، مطالعه‌ای از نوع توصیفی-تحلیلی و با روش مقطعی بود. جامعه آماری را افراد با آسیب بینایی زیر ۱۴ سال در استان اصفهان تشکیل دادند. نمونه پژوهش شامل ۵۲۷ فرد با آسیب بینایی می‌شد که با روش نمونه‌گیری تمام‌شماری انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه جامع علل آسیب بینایی عاشوری و همکاران (۱۳۹۷) استفاده گردید. داده‌ها از طریق آزمون χ^2 ، توزیع فراوانی و درصد، در سطح معناداری ۰/۰۵ با استفاده از نسخه ۲۴ نرم‌افزار SPSS تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که میانگین و انحراف معیار سن آزمودنی‌های پسر (۱/۷۳ ± ۸/۹۶) و دختر (۱/۸۴ ± ۹/۲۷) بود و نتایج آزمون آماری t مستقل نشان داد که دو گروه از نظر سنی تفاوت معناداری نداشته‌اند ($p=0/11$) و به ترتیب علل ژنتیکی (۳۸٪) و مادرزادی (۳۰٪) از علل شایع‌تر آسیب بینایی بودند. علل آسیب بینایی براساس محل آسیب به ترتیب به اختلالات ماهیچه‌ای (۴۰٪)، اختلالات شبکیه (۲۴٪)، اختلالات عصب بینایی (۸٪)، اختلالات عدسی (۶٪)، خطاهای انکساری (۶٪) و اختلالات زلالیه (۵٪) مربوط می‌شد. علل آسیب بینایی بر اساس نام مشکل به ترتیب به علت استرابیسم (۲۳٪)، نیستاکموس (۱۰٪)، آتروفی و هایپوپلازی عصب بینایی (۸٪)، آمبلیوپیا (۷٪)، آب‌مروراید (۶٪)، آستیگماتیسم (۶٪)، گلوکوم (۵٪)، التهاب رنگدانه شبکیه (۴٪)، آسیب دیدگی شبکیه ناشی از زودرسی (۳٪)، جداسدگی شبکیه (۳٪)، پارگی شبکیه (۳٪) و آلبنیسم (۳٪) بود.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های پژوهش، فراوانی علل اصلی آسیب بینایی به ترتیب شامل علل ژنتیکی و مادرزادی می‌شد و براساس محل آسیب نیز بیشترین آسیب‌های بینایی به اختلالات ماهیچه‌ای و اختلالات شبکیه مربوط است.

کلیدواژه‌ها: آسیب بینایی، نابینا، کودکان، سازمان بهزیستی.

مشکلات بینایی بسیاری از افراد با آسیب بینایی غیرقابل اصلاح است (۲). به‌طور کلی آسیب بینایی چهار علت اصلی دارد که عبارتند از: ژنتیکی، مادرزادی، زمان تولد و تحولی (۸). علت عمده آسیب بینایی براساس محل آسیب، شامل اختلالات ماهیچه‌ای، اختلالات شبکیه، اختلالات عصب بینایی، اختلالات عدسی، خطاهای انکساری و اختلالات زلالیه هستند. همچنین علت شایع‌تر آسیب بینایی براساس نام مشکل، شامل: استرابیسم، نیستاکموس، آتروفی و هایپوپلازی عصب بینایی، آمبلیوپیا، آب‌مرورید، آستیگماتیسم، گلوکوم، التهاب رنگدانه شبکیه، آسیب دیدگی شبکیه ناشی از زودرسی، جداشدگی شبکیه، پارگی شبکیه و آلبینیسم می‌شود (۱).

پژوهش‌هایی در خصوص وضعیت و توزیع فراوانی علت آسیب بینایی انجام شده است. در این راستا، نتایج پژوهش برایتوایت و همکاران حاکی از آن بود که میزان شیوع نابینایی در هند شرقی ۰/۷۳ درصد و آسیب بینایی متوسط تا شدید ۵/۳۴ درصد است. گلوکوم و آب‌مرورید از علت شایع‌تر نابینایی بود که به ترتیب ۲۸/۶ و ۲۵/۷ درصد علت به آن‌ها اختصاص یافت و سپس آسیب دیدگی شبکیه ناشی از دیابت به میزان ۱۱/۴ درصد بود. علت بعدی به آسیب‌های مغزی (۵/۷ درصد)، خطاهای انکساری، آسیب‌های چندگانه، مشکلات جراحی، تبلی چشم، آسیب عصب بینایی و حوادث (هر یک ۲/۹ درصد) مربوط می‌شد و ۸/۹ درصد علت نیز به سایر عوامل اختصاص یافت. بیشترین میزان آسیب بینایی متوسط تا شدید نیز به ترتیب به خطاهای انکساری اصلاح‌نشده به میزان ۰/۴۴ درصد و آب‌مرورید به میزان ۳۰/۱ درصد مربوط می‌شود. بعد از این موارد نیز علت به ترتیب: آسیب دیدگی شبکیه ناشی از دیابت (۷/۹ درصد)، تحلیل ماکولای چشم (۴/۲ درصد)، گلوکوم (۳/۲ درصد)، سایر عوامل (۲/۸ درصد)، آسیب‌های چندگانه (۱/۴ درصد)، مشکلات جراحی (۱/۴ درصد)، آسیب‌های مغزی (۰/۹ درصد)، تبلی چشم (۰/۹ درصد) و پارگی قرنیه (۰/۵ درصد) بودند (۶). سولانگ و همکاران در پژوهشی به بررسی وضعیت آسیب بینایی در برزیل پرداختند که شایع‌ترین علت آسیب بینایی در افراد بزرگسال، اختلالات شبکیه‌ای بود و پس از آن آب‌مرورید و گلوکوم قرار داشت. میزان شیوع خطاهای انکساری در دانش‌آموزان ۴/۸۲ درصد بود که با استفاده از اصلاح به ۰/۴۱ درصد کاهش یافت. شایع‌ترین علت اختلال بینایی در دانش‌آموزان، خطاهای انکساری اصلاح‌نشده بود (۴). نگوندی و همکاران در پژوهشی مقطعی در جنوب سودان به توزیع فراوانی و میزان شیوع علت آسیب بینایی در افراد ۵ سال به بالا با کمک چارت اسنلن پرداختند؛ آن‌ها میزان شیوع نابینایی را ۴/۱ درصد و میزان شیوع آسیب بینایی متوسط تا شدید را ۷/۷ درصد برآورد کردند. آن‌ها عنوان کردند که علت اصلی نابینایی به ترتیب آب‌مرورید (۴۱/۲ درصد) و تراخم (۳۵/۳ درصد) است؛ در حالی که علت عمده آسیب بینایی به ترتیب به تراخم (۵۸/۱ درصد) و آب‌مرورید (۲۹/۳ درصد) مربوط می‌شد (۹). نتایج مطالعه فقهی و همکاران نشان داد که توزیع

در حوزه آسیب بینایی^۱ تقریباً از بیست و پنج اصطلاح یا پرچسب متفاوت برای توصیف آسیب بینایی و نابینایی استفاده می‌شود که عبارتند از کور، روشن‌دل، نابینا، نابینای مطلق، نابینای قانونی، نابینای آموزشی، نیمه‌بینا، نیمه‌بینای قانونی، نیمه‌بینای آموزشی، بینای کنشی، کم‌بینا، کم‌بینای قانونی، کم‌بینای آموزشی، نقص بینایی، نقص دیداری، نارسایی بینایی، نارسایی دیداری، معلول بینایی، معلول دیداری، معلولیت بینایی، معلولیت دیداری، آسیب‌دیده بینایی، آسیب‌دیده دیداری، آسیب‌دیده بینایی، آسیب‌دیده دیداری، استفاده از اصطلاحات کم‌بینایی، نابینایی و آسیب‌های بینایی رایج و مورد پذیرش است (۱). آسیب بینایی به عنوان مخفف دو اصطلاح کم‌بینایی و نابینایی نیز به کار می‌رود. استفاده از اصطلاحات کم‌بینایی، نابینایی و آسیب‌های بینایی، هم توصیه می‌شود و هم رایج است و بیشتر پذیرفته شده، ولی سایر اصطلاحات، بار نگرشی نامطلوبی دارند و میزان آسیب را بیش‌برآورد یا کم‌برآورد می‌کنند. کودکان با آسیب بینایی که یکی از گروه‌های کودکان با نیازهای ویژه هستند، مشکلات یا استعداد ویژه‌ای در شنیدن، صحبت کردن، مهارت‌های اجتماعی، مهارت‌های حرکتی یا واکنش‌های هیجانی دارند. در حقیقت، آن‌ها توانایی‌ها و ناتوانی‌های خاصی دارند (۲).

آسیب بینایی سبب می‌شود افراد نابینا^۲ در جهت یابی، حرکت و برقراری ارتباط با افراد بینا مشکل داشته باشند (۳). تعیین میزان شیوع آسیب‌های بینایی دشوار است. با این که حدود ۲۰ درصد کودکان و بزرگسالان تا حدی آسیب‌های بینایی دارند ولی بیشتر آن‌ها اصلاح‌شدنی است و با تکالیف روزمره تداخل نمی‌کند (۴). آسیب بینایی می‌تواند برای کودکان و بزرگسالان مشکلات و چالش‌های عمده‌ای به وجود آورد و هزینه‌های اقتصادی و روحی روانی زیادی را به جامعه و افراد، به‌ویژه کودکان، وارد می‌کند. از آنجاکه آسیب بینایی باعث می‌شود افراد با مشکلات زیادی مواجه شوند و هزینه‌های زیادی را به آن‌ها و خانواده‌هایشان تحمیل می‌کند، بررسی علت این آسیب اهمیت خاصی دارد (۵).

آسیب‌های بینایی، علت‌های مختلفی دارند. بیماری، آسیب شدید، وراثت^۳، حوادث دوران بارداری، حوادث زمان تولد یا ترکیب هر یک از این موارد می‌توانند از عوامل نابینایی یا آسیب بینایی باشند. آسیب بینایی می‌تواند پیش‌رونده^۴ یا ثابت، درمان‌پذیر^۵ یا درمان‌ناپذیر و وابسته به موقعیت یا ناپسته به آن، باشد (۲). احتمال دارد افراد، نابینایی کامل، نقص در دید مرکزی، نقص در دید پیرامونی، نقص ترکیبی در دید مرکزی و پیرامونی داشته باشند. نقص جزئی یا کامل نیز ممکن است در زمان تولد یا بعد از آن اتفاق افتد (۶). از دست دادن بینایی کارآمد یا عملکردی فراتر از کاهش معمولی بینایی است که اغلب با خطاهای انکساری قابل اصلاح، همراه می‌شود (۷). برخی از افرادی که عینک می‌زنند یا از لنزهای چشمی استفاده می‌کنند نقص در وضوح دیداری یا خطاهای انکساری آن‌ها اصلاح می‌شود، ولی

⁴ Progressive

⁵Treatable

¹ Visual impairment

² Blind Individuals

³ Inheritance

وهایپویلازی عصب بینایی، آمبلیوپیا، آب مروارید، آستیگماتیسم، گلوکوم، التهاب رنگدانه شبکیه، آسیب دیدگی شبکیه ناشی از زودرسی، جداشدگی شبکیه، پارگی شبکیه، آلبینیسم، سایر موارد) و وضعیت پیشرفت (پیش رونده، غیرپیش رونده) و آسیب بررسی شدند. نمره گذاری به صورت عددی برای کدگذاری و با مقیاس اسمی بود و فراوانی و درصدها محاسبه شد. اطلاعات این قسمت براساس گزارش پزشک در شش ماه اخیر که در پرونده پزشکی آزمودنی ها وجود داشت و مصاحبه حضوری یا تلفنی با آن ها جمع آوری شد. پرسشنامه والدین نیز شامل سن، تحصیلات، سن ازدواج، شغل، وضعیت اقتصادی اجتماعی، سابقه و نوع بیماری های خاص، نوع ازدواج، تعداد فرزندان، ترتیب فرزند با آسیب بینایی، مشکلات و نیازها بود. اطلاعات این قسمت نیز براساس مصاحبه حضوری یا تلفنی جمع آوری شد. برای ارتقای ضریب پایایی پرسشنامه، روش کنش متقابل سه گانه و مثلث سازی بررسی کننده به کار رفت که بررسی کننده ها شامل استادان روان شناسی و آموزش کودکان با نیازهای ویژه، متخصصان حوزه روان شناسی و معلمان کودکان با نیازهای ویژه با حداقل تحصیلات کارشناسی ارشد بودند. پرسشنامه به نه نفر از متخصصان (سه نفر از هر حوزه) داده شد. متخصصان منتخب، نظر خود را به صورت لیکنرتی ده درجه ای اعلام کردند. به این ترتیب، ضریب پایایی از طریق آزمون های وابسته به ملاک (روش درصد توافق) و برابر با ۸۴ درصد به دست آمد. برای محاسبه شاخص روایی محتوایی پرسشنامه از روش لاشه استفاده گردید. متخصصان در روش لاشه، سؤال های پرسشنامه را در سه طبقه ضروری و مفید و غیر ضروری ارزیابی کردند؛ یعنی به ترتیب نمره یک، صفر و منفی به طبقه های ضروری و مفید و غیر ضروری اختصاص یافت. به این ترتیب، ضریب روایی براساس فرمول ضریب روایی محتوایی برابر با ۸۶ درصد به دست آمد (۱۷).

برای اجرای پژوهش از سازمان بهزیستی استان اصفهان مجوز گرفته شد. آزمودنی ها از بهزیستی استان اصفهان (اداره اطلاعات و آمار استان) به تفکیک شهرستان های این استان انتخاب گردیدند. در مرحله بعد، اهمیت و ضرورت پژوهش برای کارشناسان مسئول ستادی حوزه توان بخشی، رؤسای بهزیستی شهرستان ها، مسئولین مراکز توان بخشی نایبانیان و مددکاران توان بخشی تشریح شد. سپس ۵۲۷ کودک با آسیب بینایی به صورت تمام شماری به عنوان گروه نمونه انتخاب گردیدند. ملاک های ورود به پژوهش عبارت بودند از: تحت پوشش سازمان بهزیستی استان بودن، در دامنه سنی از بدو تولد تا ۱۴ سال قرار داشتن و تمایل داشتن به شرکت در پژوهش. ملاک های خروج از پژوهش نیز عبارت بود از: عدم تشکیل پرونده در سازمان بهزیستی استان، کودکان با آسیب بینایی فوت شده یا مهاجرت کرده. در جلسه ای که به صورت حضوری با آزمودنی ها تشکیل گردید ضمن بیان هدف و اهمیت پژوهش از آن ها خواسته شد تا رضایت نامه جهت شرکت در پژوهش را تکمیل نمایند. سپس آزمودنی های منتخب، پرسشنامه بررسی علل آسیب های بینایی عاشری و همکاران (۱۷) را تکمیل کردند. به منظور تحلیل داده های پژوهش از آزمون t، توزیع فراوانی و درصد در سطح معناداری ۰/۰۵ از نسخه ۲۴ SPSS

فراوانی بیشتر علل اختلال بینایی در استان خوزستان شامل آب مروارید (۳۹ درصد)، عیوب انکساری (۳۷/۶ درصد) و تنبلی چشم (۲۳/۶ درصد) است و علل کمتر شامل آسیب های چشمی (۱/۳ درصد) و عوارض جراحی (۱/۹ درصد) هستند (۱۰). یافته های پژوهش بشارتی و همکاران بیانگر آن بود که بیشترین توزیع فراوانی علل اختلالات بینایی در استان یزد شامل رتینت پیگمانتوز (۳۲/۱ درصد) و پس از آن دیس ژنزی گلوب (۱۶/۵ درصد) و سپس آب مروارید و گلوکوم بودند (۱۱). نتایج مطالعه سوری و همکاران حاکی از آن بود که توزیع بیشتر فراوانی علل اختلالات بینایی در استان تهران به ترتیب آب مروارید (۳۳/۹ درصد)، تنبلی چشم ناشی از عیوب انکساری (۲۲/۷ درصد) و بیماری های زجاجیه و شبکیه (۱۲/۳ درصد) بودند (۱۲).

براساس یافته های پژوهش های انجام شده، توجه به سطوح سه گانه پیشگیری از ناتوانی ها اهمیت خاصی دارد (۱۴، ۱۳). توجه به این سطوح و مداخله زود هنگام نیز در گروهی علت شناسی است (۱۶، ۱۵). با اندکی بررسی در میان پژوهش های انجام شده می توان به این موضوع پی برد که کمتر مطالعه ای به طور ویژه به بررسی علل آسیب بینایی در کودکان پرداخته باشد. با توجه به آنچه که عنوان شد چیزی که اهمیت این مطالعه و خلأ تحقیق در این حوزه را آشکار می سازد نقش مهم و حساسیت بررسی علل آسیب بینایی در کودکان است. بررسی وضعیت آسیب بینایی به صورت دقیق و به منظور شناسایی و طبقه بندی انواع آسیب بینایی و ارائه خدمات به کودکان اندک بوده است و در استان اصفهان نیز این مسئله جایگاه قابل توجهی دارد؛ چرا که آسیب بینایی و نابینایی تحت تأثیر عوامل بسیار مختلفی ایجاد می شود. به نظر می رسد با بررسی دقیق وضعیت آسیب بینایی بتوان به نحو بهتری برنامه های مداخله زود هنگام و اقدامات توان بخشی را عملیاتی کرد؛ بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر که با دیدگاه رفع نیازهای پژوهشی سازمان بهزیستی کشور تدوین شده است، بررسی وضعیت و توزیع فراوانی انواع آسیب بینایی در افراد زیر ۱۴ سال تحت پوشش سازمان بهزیستی در استان اصفهان بود.

۲ روش بررسی

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل همه افراد با آسیب بینایی زیر ۱۴ سال می شد که در سال ۱۳۹۷ تحت پوشش سازمان بهزیستی استان اصفهان قرار داشتند. برای انتخاب آزمودنی ها از روش نمونه گیری تمام شماری استفاده شد. برای جمع آوری اطلاعات پرسشنامه جامع علل آسیب بینایی به کار رفت. این پرسشنامه توسط عاشوری و همکاران در سال ۱۳۹۷ تدوین شد. پرسشنامه جامع علل آسیب بینایی از دو بخش تشکیل شده که بخش اول به پرسشنامه آزمودنی ها و بخش دوم به پرسشنامه والدین معروف است. در پرسشنامه آزمودنی ها، علاوه بر اطلاعات جمعیت شناختی، شدت آسیب بینایی (خفیف، متوسط، شدید، بسیار شدید)، علت (ژنتیکی، مادرزادی، زمان تولد، تحولی)، محل آسیب دیده (اختلالات ماهیچه ای، اختلالات شبکیه، اختلالات عصب بینایی، اختلالات عدسی، خطاهای انکساری، اختلالات زلالیه، سایر اختلال ها)، نام مشکل (استرابیسم، نیستاکموس، آتروفی

۳ یافته‌ها

یا ۳۷۴ نفر از والدین در وضعیت اقتصادی اجتماعی زیرمتوسط، ۲۷٪ یا ۱۴۱ نفر از آن‌ها در وضعیت اقتصادی اجتماعی متوسط و ۲٪ یا ۱۴ نفر باقیمانده در وضعیت اقتصادی اجتماعی بالاتر از متوسط قرار داشتند.

در مجموع، ۵۶٪ یا ۲۹۳ مورد ازدواج‌ها از نوع خویشاوندی و ۵۶٪ یا ۲۳۴ مورد غیرخویشاوندی بود. از ازدواج‌های خویشاوندی، ۱۴٪ یا ۷۳ دخترعمو-پسرعمو؛ ۱۷٪ یا ۸۳ مورد دخترخاله-پسرخاله؛ ۱۱٪ یا ۵۷ مورد پسرعمه-دختردایی؛ ۱۰٪ یا ۵۳ مورد دخترعمه-پسرعمو؛ ۲٪ یا ۱۱ مورد هم پسرعمه-دختردایی و دخترعمه-پسرعمو؛ ۲٪ یا ۱۱ مورد هم پسرعمه-دختردایی و دخترعمه-پسرعمو؛ ۸۳٪ یا ۴۴۰ نفر از والدین دارای یک فرزند معلول و ۱۷٪ یا ۸۷ نفر از آن‌ها بیش از یک فرزند معلول داشتند. از این مقدار در حدود ۱۶٪ یا ۸۴ نفر دارای دو فرزند معلول و ۱٪ یا ۳ نفر از آن‌ها دارای سه فرزند معلول بودند. شدت آسیب بینایی بیشتر کودکان گروه نمونه در سطح متوسط تا شدید قرار داشت. توزیع فراوانی و درصد علت آسیب بینایی به تفکیک جنسیت در جدول ۱ آمده است.

شرکت‌کنندگان در این پژوهش، ۵۲۷ فرد با آسیب بینایی استان اصفهان بودند که در دامنه سنی ۱ تا ۱۴ سال قرار داشتند. برای تعیین این که شاخص‌های توزیع سنی آزمودنی‌ها در چه محدوده‌ای است، میانگین و انحراف معیار سن آزمودنی‌های پسر و دختر بررسی شد و به ترتیب $1/73 \pm 8/96$ و $1/84 \pm 9/27$ به دست آمد. آزمون آماری t مستقل نشان داد که دو گروه از نظر سنی تفاوت معناداری نداشتند ($p=0/11$). تحصیلات پدر ۱۲۹ نفر (۲۴٪) در حد ابتدایی، ۱۶۶ نفر (۳۲٪) سیکل و ۱۳۷ نفر (۲۶٪) دیپلم بود. همچنین پدر ۲۰ نفر (۴٪) بی‌سواد و ۷۵ نفر (۱۴٪) از آن‌ها بالاتر از دیپلم بودند. تحصیلات مادر ۱۲۶ نفر (۲۴٪) در حد ابتدایی، ۱۱۹ نفر (۲۳٪) سیکل، ۱۷۶ نفر (۳۳٪) دیپلم بود. همچنین مادر ۱۶ نفر (۳٪) بی‌سواد و ۹۰ نفر (۱۷٪) از آن‌ها بالاتر از دیپلم بودند. سیزده درصد یا ۷۰ نفر از پدران و ۵٪ یا ۲۷ نفر از مادران در وضعیت شغلی دولتی؛ ۷۴٪ یا ۳۸۷ نفر از پدران و ۲٪ یا ۱۱ نفر از مادران در وضعیت شغلی غیردولتی توزیع شده بودند. همچنین، ۱۲٪ یا ۶۴ نفر از پدران بیکار و ۹۱٪ یا ۴۸۳ نفر از مادران خانه‌دار بودند. لازم به ذکر است حدود ۱٪ یا ۳ نفر از والدین مطلقه و ۳ نفر از آن‌ها فوت شده بودند. ۷۱٪

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد آزمودنی‌ها براساس علت آسیب بینایی به تفکیک جنسیت

	ژنتیکی		مادرزادی		زمان تولد		تحولی	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
پسر	۲۱	۸۹	۱۷	۳۶	۷	۵۸	۱۱	۱۱۱
دختر	۱۷	۷۱	۱۳	۳۰	۶	۴۳	۸	۸۸
کل	۳۸	۱۶۰	۳۰	۶۶	۱۳	۱۰۱	۱۹	۱۹۹

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، می‌توان استنباط کرد که علت آسیب بینایی بیشتر افراد گروه نمونه ژنتیکی و سپس مادرزادی است. علت آسیب بینایی بر اساس محل آسیب دیده و نام مشکل نیز بررسی شد که نتایج آن در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی و درصد علت آسیب بینایی بر اساس محل آسیب دیده و نام مشکل

محل مشکل	نام مشکل	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
اختلالات ماهیچه‌ای	استرابیسم (لوجی)	۱۴۹	۲۳	۲۵۹	۴۰
	نیستاگموس	۶۶	۱۰		
	آمبلیوپیا (تنبلی چشم)	۴۴	۷		
	رتینوبلاستوما (گلیوم شبکیه)	۸	۱	۱۵۶	۲۴
اختلالات شبکیه	التهاب رنگدانه شبکیه	۲۵	۴		
	آسیب‌دیدگی شبکیه ناشی از زودرسی	۲۱	۳		
	جدا شدگی شبکیه	۱۷	۳		
	تباهیدگی ماکولا (لکه زرد)	۱۳	۲		
	نازک‌شدگی شبکیه	۸	۱		
	پارگی شبکیه	۱۸	۳		
	آلبینیسم (زالی)	۱۹	۳		
	آماروزیس یا لبر مادرزادی	۸	۱		
	سایر اختلالات شبکیه	۹	۱		
	کوررنگی	۲	۰/۳		

		۰/۴	۲	عدم تشکیل شبکیه	
		۰/۲	۱	نشانگان باروت بیدل	
		۰/۵	۵	شب‌کوری	
۸	۴۹	۸	۴۹	آتروفی و هایپوپلازی عصب بینایی	اختلالات عصب بینایی
۶	۳۹	۶	۳۹	آب‌مرورید	اختلالات عدسی
۵	۳۰	۵	۳۰	گلوکوم (آب‌سیاه)	اختلالات زلالیه
۶	۳۸	۲	۱۳	آستیگماتیسم (تاریبنی)	خطاهای انکساری
		۲	۱۴	نزدیک‌بینی	
		۲	۱۱	دوربینی	
۲	۱۲	۲	۱۲	آسیب بینایی قشر مخ	آسیب قشر مخ
۳	۲۲	۱	۶	قوز قرنیّه	
		۰/۵	۳	دیستروفی قرنیه	
		۰/۵	۴	زخم قرنیه	اختلالات قرنیه
		۰/۵	۴	عدم تشکیل قرنیه	
		۰/۵	۵	پارگی قرنیّه	
۲	۱۲	۲	۱۲	فقدان چشم (عدم تشکیل چشم)	آنافتالمی
۱	۹	۱	۹	ریزچشمی	میکروفتالمی
۱	۸	۱	۶	افتادگی پلک	اختلالات پلک
		۰/۳	۲	کوتاهی پلک	
۱	۷	۱	۷	حوادث	حوادث
۱	۵	۰/۲	۱	اسپروتر	
		۰/۲	۱	آنوکسی	
		۰/۳	۲	هایپوکسی	سایر
		۰/۲	۱	نشانگان نیپروتون	
۱۰۰	۶۴۶	۱۰۰	۶۴۶	جمع کل	

منجر به آسیب بینایی و نابینایی می‌شوند جنبه ژنتیکی و سپس مادرزادی دارند و اینکه برخی از علل آسیب بینایی به زمان تولد مربوط می‌شود و برخی موارد هم به بیماری‌ها و حوادث پس از تولد مربوط است، پس دور از انتظار نیست که علل ژنتیکی و سپس علل مادرزادی علل عمده آسیب بینایی را تشکیل دهند و پس از آن‌ها علل تحولی و مربوط به زمان تولد قرار گیرد.

یافته دیگر پژوهش حاضر حاکی از آن بود که میزان بیشتر آسیب بینایی براساس محل آسیب به ترتیب به اختلالات ماهیچه‌ای، اختلالات شبکیه، اختلالات عصب بینایی، اختلالات عدسی، خطاهای انکساری و اختلالات زلالیه مربوط می‌شد. سهم سایر اختلال‌ها نیز ۱۱٪ بود. به‌منظور تبیین این یافته پژوهش حاضر می‌توان به نتایج پژوهش سولانگ و همکاران (۴) اشاره کرد، این نتایج حاکی از آن بود که علت‌های شایع‌تر اختلال بینایی در افراد بزرگسال، اختلالات ماهیچه‌ای، اختلالات شبکیه‌ای و پس از آن اختلالات عدسی و زلالیه است. میزان شیوع خطاهای انکساری نیز در دانش‌آموزان بالا بود و شایع‌ترین علت اختلال بینایی در آن‌ها عنوان شد که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. از آنجایی که بیشترین مشکلات تهدیدکننده بینایی به ماهیچه‌های چشم و شبکیه مربوط می‌شود، غیرطبیعی هم نیست که محل آسیب در کودکان با

براساس نتایج در جدول ۲، بیشترین میزان آسیب بینایی براساس محل آسیب به ترتیب به اختلالات ماهیچه‌ای، اختلالات شبکیه و اختلالات عصب بینایی مربوط بود و سایر اختلال‌ها نیز در رده‌های بعدی قرار داشتند.

۴ بحث

پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت و توزیع فراوانی علل آسیب بینایی در افراد زیر ۱۴ سال تحت پوشش سازمان بهزیستی استان اصفهان انجام شد. اولین یافته پژوهش حاضر حاکی از آن بود که علت آسیب بینایی در بیشتر کودکان گروه نمونه، ژنتیکی و سپس مادرزادی بود. در تبیین این یافته پژوهش می‌توان عنوان کرد که بینایی یکی از شاخص‌های سلامتی و کیفیت زندگی است (۱۸). آسیب‌های بینایی علل مختلفی دارد و در هر دوره از زندگی ممکن است ایجاد شود (۱۹). براساس پیشینه‌های پژوهشی، علت اصلی آسیب‌های بینایی، وراثت است که بیش از ۳۷ درصد آسیب‌ها را دربرمی‌گیرد. پانزده درصد آسیب‌های بینایی به بیماری‌های عفونی دوران بارداری مربوط می‌شود که ۱۰ درصد این آسیب‌ها از صدمات و مسمومیت اکسیژن، به دلیل اقدام برای زنده نگهداشتن نوزادان نارس است. ۱۰ درصد آسیب‌های بینایی هم به تومورها و غده‌های نوظهور مربوط می‌شود (۲۰، ۲۱). با توجه به این که بیشتر بیماری‌ها و اختلالاتی که

۵ نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج، علل شایع‌تر آسیب بینایی به ترتیب ژنتیکی و مادرزادی، تحولی و مربوط به زمان تولد بود. همچنین علل آسیب بینایی براساس محل آسیب به ترتیب به اختلالات ماهیچه‌ای، اختلالات شبکه‌ای، اختلالات عصب بینایی، اختلالات عدسی، خطاهای انکساری و اختلالات زلالیه مربوط می‌شد. با توجه به این که بیشتر این علل قابل پیشگیری هستند، پیشگیری و مداخله زودهنگام ضرورت دارد. نتایج پژوهش حاضر برای متخصصان سازمان بهزیستی کشور، سازمان آموزش و پرورش استثنایی و عادی و همچنین مراکز آموزش و توان بخشی افراد با آسیب بینایی مفید است.

۶ تشکر و قدردانی

از همه افراد با آسیب بینایی شرکت‌کننده در پژوهش تشکر و قدردانی می‌شود. این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی در دانشگاه اصفهان، مصوب اداره کل بهزیستی استان اصفهان در مورخ ۹۶/۱۲/۲۰ و با کد ۹۱۴/۹۶/۳۰۶۳۲ است.

آسیب بینایی نیز به ترتیب به ماهیچه‌های چشم و شبکه مربوط شود. آخرین یافته پژوهش نشان داد که بیشترین میزان آسیب بینایی براساس نام مشکل به ترتیب به استرابیسم، نیستاگموس، آتروفی و هایپوپلازی عصب بینایی، آمبلیوپیا، آب مروارید، آستیگماتیسم، گلوکوم، التهاب رنگدانه شبکه، آسیب دیدگی شبکه ناشی از زودرسی، جداشدگی شبکه، پارگی شبکه و آلبنیسم مربوط می‌شد. سایر اختلال‌ها نیز در رده‌های بعدی قرار داشتند. این یافته پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های فقهی و همکاران (۱۰) که بیشترین علت اختلالات بینایی را آب مروارید (۳۹ درصد)، عیوب انکساری (۳۷/۶ درصد) و تبلی چشم (۲۳/۶ درصد) و کمترین علل شامل آسیب‌های چشمی (۱/۳ درصد) و عوارض جراحی (۱/۹ درصد) عنوان کردند، همخوانی دارد. همچنین با یافته‌های پژوهش بشارتی و همکاران (۱۱) که عنوان کردند بیشترین علت اختلالات بینایی شامل رتینت پیگمانت (۳۲/۱ درصد) و پس از آن دیس ژنزی گلوب (۱۶/۵ درصد) و سپس آب مروارید و گلوکوم است همسوست. برای توات و همکاران (۶) نیز گلوکوم و آب مروارید را از علل شایع‌تر نابینایی معرفی کردند و سپس آسیب دیدگی شبکه ناشی از دیابت، آسیب‌های مغزی و خطاهای انکساری را مطرح نمودند. البته گلوکوم براساس اعلام سازمان بهداشت جهانی دومین علت نابینایی در جهان ذکر شده است (۲۲). در راستای تبیین آخرین یافته پژوهش حاضر می‌توان گفت که استرابیسم، نیستاگموس، آتروفی و هایپوپلازی عصب بینایی، آمبلیوپیا، آب مروارید، آستیگماتیسم، گلوکوم و التهاب رنگدانه شبکه از اختلالاتی هستند که در همه پژوهش‌ها درصد زیادی از علل آسیب‌های بینایی را به خود اختصاص داده‌اند.

محدودیت‌های پژوهش حاضر عبارت بودند از: عدم آگاهی یا آگاهی اندک والدین درباره مشکلات فرزند خویش و کمبود مراکز آموزشی و توان بخشی در برخی از شهرستان‌های اصفهان، استفاده از مصاحبه و ابزارهای خودگزارش‌دهی، محدودیت سنی و فقط در نظر گرفتن کودکان با آسیب بینایی زیر ۱۴ سال تحت پوشش بهزیستی در استان اصفهان. پیشنهاد می‌گردد از طریق برگزاری جلسه‌های آموزش خانواده به والدین درباره مشکلات فرزند خویش آگاهی داده شود، مراکز آموزشی و توان بخشی در برخی از شهرستان‌های استان اصفهان راه‌اندازی شود، علاوه بر مصاحبه و پرسشنامه از مشاهده و چک‌لیست‌های رفتاری استفاده گردد و آزمودنی‌ها از رده‌های سنی متفاوتی باشند.

References

1. Ashori M, Jalil-Abkenr SS. Students with special needs and inclusive education. 1st edition. Tehran: Roshd-e Farhang; 2016. [Persian]
2. Hallahan DP, Kauffman JM, Pullen PC. Exceptional learners: an introduction to special education. 13th Ed. Pearson Education, Inc; 2015.
3. Alnfai M, Sampalli S. BrailleEnter: a touch screen braille text entry method for the blind. Procedia Computer Science. 2017;109:257-64.
4. Salomão SR, Mitsuhiro MR, Belfort Jr R. Visual impairment and blindness: an overview of prevalence and causes in Brazil. Anais da Academia Brasileira de Ciências. 2009;81(3):539-49.

5. Kirk S, Gallagher G, Coleman MR. Educating exceptional children. 14th edition. Massachusetts: Wadsworth Publishing; 2015.
6. Braithwaite T, Bartholomew D, Deomansingh F, Fraser A, Maharaj V, Bridgemohan P, et al. The prevalence and causes of blindness and vision impairment in Trinidad and Tobago. *Investigative Ophthalmology & Visual Science*. 2015;56(7):2102.
7. Papadopoulos K. The impact of individual characteristics in self-esteem and locus of control of young adults with visual impairments. *Research in developmental disabilities*. 2014;35(3):671-5.
8. Majerova H. The Person in a Situation of Visual Impairment and its Perception and Imagination from the Qualitative Viewpoint. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2017;237:751-7.
9. Ngondi J, Ole-Sempele F, Onsarigo A, Matende I, Baba S, Reacher M, et al. Prevalence and causes of blindness and low vision in southern Sudan. *PLoS medicine*. 2006;3(12):e477.
10. Feghhi M, Khataminia G, Ziaei H, Latifi M. Prevalence and causes of blindness and low vision in Khuzestan province, Iran. *Journal of ophthalmic & vision research*. 2009;4(1):442-9. [Persian]
11. Besharati MR, Miratashi AM, Shoja MR, Ezoddini-Ardakani F. Prevalence and causes of low vision and blindness in the blind population supported by the Yazd Welfare Organization. *SSU-Journals*. 2006;13(5):19-24. [Persian]
12. Soori H, Javadi MA, Rafati N, Rabbanikhah Z, Delavari AR, Parsi Kia A, Prevalence and causes of blindness and low vision in Tehran province. *Bina J Ophthalmol*. 2005; 11 (2): 151-163.
13. Haegele JA, Kirk TN, Zhu X. Self-efficacy and physical activity among adults with visual impairments. *Disability and health journal*. 2018 Apr 1;11(2):324-9.
14. Bakker-van Gijssel EJ, Lucassen PL, Hartman TO, Van Son L, Assendelft WJ, van Schrojenstein Lantman-de Valk HM. Health assessment instruments for people with intellectual disabilities—A systematic review. *Research in developmental disabilities*. 2017 May 1;64:12-24.
15. Borchert M. Reappraisal of the optic nerve hypoplasia syndrome. *Journal of Neuro-ophthalmology*. 2012;32(1):58-67.
16. Garcia-Filion P, Fink C, Geffner ME, Borchert M. Optic nerve hypoplasia in North America: a reappraisal of perinatal risk factors. *Acta ophthalmologica*. 2010 Aug;88(5):527-34.
17. Nourozi Gh, Ashori M, Ghalamzan Sh, Kalantari AA, Jalil-Abkenar AA. Investigating the causes of visual impairment in children aged under 14 supported by Welfare Organisation in Isfahan Province. *Research Plan of Welfare Organisation in Isfahan Province*; 2018.
18. Doostdar A, Golestani Y, Kamali M, Khabazkhoob M, Esmaili M. Prevalence of Refractive Errors in 6-7 Years Old Children in the City of Fasa, Iran. *Journal of Paramedical Sciences & Rehabilitation*. 2018; 7(2): 55-63. [Persian]
19. Cavenaugh B, Giesen JM. A systematic review of transition interventions affecting the employability of youths with visual impairments. *Journal of Visual Impairment & Blindness*. 2012 Jul 1;106(7):400-13.
20. Wilton AP. Implications of Parent-Child Interaction for Early Language Development of Young Children with Visual Impairments. *Insight: Research & Practice in Visual Impairment & Blindness*. 2011 Aug 1;4(3):139-47.
21. Zebehazy KT, Smith TJ. An examination of characteristics related to the social skills of youths with visual impairments. *Journal of visual impairment & blindness*. 2011 Feb 1;105(2):84-95.
22. Nakhjavanpour N, Payandeh A, Ostadimoghddam H, Doroodgar F. Central corneal thickness, Normal limits, Refractive error, Glaucoma, Quantile regression model, Iran. *Journal of Paramedical Sciences & Rehabilitation*. 2017;6(4):7-14. [Persian]